

“BİYOGRAFİ ROMANLARI” ROMAN MI?

*Necmettin ÖZMEN**

ÖZET

*Değişik tasniflere göre çok çeşitli alt türleri olan roman, en sevilen ve okunan edebiyat ürünlerinden biridir. Onun sevilmesinin sebebi okuyucuya bilmediği, tanımadığı yeni dünyalar-hayatlar-mekânlar-insanlar-kültürler sunmasıdır. Romanın alt türlerinden biri de biyografi romanıdır. Sanat, spor, bilim, siyaset vb. alanlarda tanınmış veya bir yönüyle öne çıkmış kişilerin hayatını “kurgu” olmak kaydıyla anlatan romanlara biyografi romanı denir. Türk edebiyatında sporcuların, bilim adamlarının, askerlerin, siyasetçilerin hayatını anlatan biyografi romanları olduğu gibi bazı yazar ve şairlerin hayatını anlatan biyografi romanları da vardır. Bu yazıda, 1923-1960 yılları arasında vefat eden şair-yazarların hayatını anlatan Mehmet Emin Erişirgil’in *Bir Fikir Adamının Romanı* Ziya Gökalp, *İslâmcı Bir Şairin Romanı* Mehmet Akif, *Hıfzı Topuz’un Çılgın ve Özgür*, *Başın Öne Eğilmesin*; *Sevda Kıdeş’in Mısır Apartmanı*, *Fatma Karabıyık Barbarosoğlu’nun*, *Uzak Ülke*, *Adem Çevik’in Vatana Adanan Ömür* Mehmet Akif; *Mehmet Öklü’nün Kimseye Etmem Şikayet*; *Beşir Ayvazoğlu’nun Bozgununda Fetih Rüyası*; *Aziz Erdoğan’ın Abide Şahsiyet* Mehmet Akif Ersoy adlı romanları konu edilmiş; bu romanların, modern roman ölçütleri açısından “roman” özellikleri taşıyıp taşımadığı tartışılmıştır.*

Anahtar Kelimeler

Biyografi, Biyografik roman, modern roman, Türk romanı

Giriş

Roman, ortaya çıktığından beri bütün dünyada sevilmiş ve ilgiyle takip edilmiş bir edebiyat türüdür. Romana karşı duyulan bu sevginin temelinde ne olduğu önemli ve ayrı bir konudur. Ancak hem okuyucu hem de sanatkâr açısından bir edebiyat türü olarak sunduğu imkânlar romanın sevilen bir tür olmasına vesile olduğu ifade edilebilir. Romancı hayalindeki dünyayı, insani ilişkileri, roman kahramanları marifetiyle

* Yard. Doç. Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü. necmettinozmen94@gmail.com

kolayca anlatır; okuyucu ise merak ettiği hayatı, insanı, duyguyu, kültürü romanlarda bulur.

Romanda düşmanlık, gurbet, anne, vatan, millet, tabiat gibi çok farklı temalar işlenebilir. Bunlara ilave edilecek bir diğer tema ise kişi hayatlarıdır ki bu nevi romanlara biyografi romanı denir. Sanatkârlar ya bir milleti derinden etkileyen, ona yol gösteren, öncülük eden, yıkıcı-yapıcı fikirleri ile öne çıkan siyasetçi, bilim-devlet adamı, düşünür, sanatçı veya felsefecilerin hayatını anlatır ya da kendine has bir kişiliğe sahip olan insanları topluma tanıtmak veya hak ettikleri yere ulaştırmak için biyografi romanı yazar.

Bir romanın edebî bir eser sayılması için asgari bazı ölçütler vardır. Bunlardan belki de en önemlisi romanın kurmaca (fiktif) olmasıdır. Çünkü roman, hayalî karakter ve durumları betimler. Romanda anlatılan olay, kişi ve mekânlar sanatkârın birer tasarımı, kurgusudur. Roman teorisyen ve araştırmacıları, hiçbir romanın tarihî veya yaşanmış bir vakayı olduğu gibi yansıtamayacağını söyler. Gerçek ancak değişikliklere uğrayarak edebî esere konu olur. Bu sebeple hayatın gerçeği ile sanatın yansıttığı (romanın) gerçek, birbirinden farklıdır. “En gerçekçi olduğu iddia edilen edebî eserler dahi yaşanmış olanı değil, gerçeğe uygun olanı dikkatlere sunar. İtibari vaka, hayal âlemine has vakadır: Üzerinde yaşadığımız dünyadan, daha yerinde bir ifadeyle harici âlemden alınan unsurlarla sanatkâr tarafından inşa edilen yeni ve muhayyel âleme itibari âlem; orada cereyan eden olaylara itibari olay; bu olaya iştirak edenlere itibari insan; mekâna da itibari mekân demek gerekir.”¹ “Bir roman gerçek yaşamdaki mekânlardan, insanlardan ve olaylardan bahsedebilir, onlara atıfta bulunabilir; fakat sadece böylesi bahis ve atıfları içeren bir eser olarak kalamaz.”² Aksi takdirde bir edebi eser olamaz. “Bir anlatıya konu olmuş kişi veya kişilerin gerçek yaşamdaki falan şahıs olduğu iddiası, kurgu kişinin en azından bir kalem tarafından verilmiş görevleri ifa etmek üzere, belirli bir bakış açısı ışığında yoğrulmuşluğunun

¹ Şerif Aktaş, *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Akçağ Yayınları, 2. Baskı, Ankara 1991, s.15.

² Jeremy Hawthorn, *Roman Analizi* (Çev: Ufuk Köse, Özge Gümüş, Özcan Bayrak) Kesit Yayınları İstanbul 2014, s.20-21.

yadsınması demektir.”³ Aslında: “Edebî eserler, düşünce, hayal ve his gibi üç ögenin farklı seviyelerdeki işbirliği ile yaratılırlar. Düşünce, hayal ve hislerin akıl almaz değişkenliği dikkate alındığında bu üç ögeyle kurulan edebî ürünlerin hiçbirisinin birebir gerçeklikleri anlatamayacakları, yani bu eserlerde gerçek hayatlardan bahsediliyor dahi olsa, anlatılanların yaşanıp geçmişte kalmış olan gerçek hayatı asla tam olarak aksettiremeyecekleri açıkça ortaya çıkar.”⁴ Bu sebeple: “Edebiyat ve yazınsal metin, toplumun tarihi değildir. Toplumdan yansımalar, toplumsal gerçeklikler bulunabilir ama bunlar gerçek değildir; bir insan duyarlığından kaleme dökülmüş kurgusal anlatılardır.”⁵ Bütün bu yorumlardan şu anlaşılır: Romanlarda anlatılan hayat-olaylar kesinlikle gerçek hayat ile aynı değildir, olamaz. Türk edebiyatında yazar-şair hayatını konu eden biyografi romanlarında roman teorisyenleri ve araştırmacılarının tam aksine roman yazarları/anlatıcıları anlattıklarının tamamen hayatın gerçeklerine bağlı olduğunu, pek de kurgu yapmadıklarını, gerçeği saptırmak istemediklerini bazen romanlarına yazdıkları ön sözde bazen romanın arka kapağında ısrarla ifade ederler.

Romandaki olayları okuyucuya aktarmanın ilahi, gözlemci ve kahraman bakış açısı olmak üzere üç yolu vardır.⁶ Bu değişik aktarma yolları romanın tarihî gelişimiyle beraber ve bazı sebeplerle ortaya çıkmıştır.⁷ İlk Türk ve dünya romanlarında, genellikle, anlatıcıya geniş imkânlar sunan ilahi (hâkim) bakış açısı kullanılır. 20. yüzyılın başından itibaren okuyucu beklentisinin değişmesiyle bu durum da değişir. Mehmet Tekin, hâkim bakış açılı romanların zamanla nasıl değiştiğini şöyle ifade eder: “... modern zamanlarda gündeme gelen ve giderek karmaşık bir vaziyet kazanan toplumsal yapıyı ve bu yapıda varlığını sürdüren bireyin problemlili hâlini –hakkıyla- anlatmakta söz konusu bakış açısı –en azından

³ Fatih Tepebaşı, *Roman İncelemesine Giriş*, Çizgi Kitabevi, Konya 2012, s.48.

⁴ Selçuk Çıkla, “Romanda Kurmaca ve Gerçeklik”, *Hece*, Yıl 6, Sayı 65/66/67, Mayıs/Haziran/Temmuz 2002, s.111-129.

⁵ Hilmi Uçan, *Yazınsal Eleştiri ve Göstergebilim*, İz Yayıncılık, İstanbul 2015, s.58.

⁶ Hasan Boynukara, *Romanda Bakış Açısı ve Anlatılış*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1997, s. 14/35/47.

⁷ Sevim Kantarcıoğlu, *Yakınçağ Tarihimizde Roman*, Paradigma Yayınları, İstanbul 2008, s.4-10.

tek başına kullanıldığında- yetersiz kalıyordu. Bunu telafi etmek üzere, modern zamanlarda yıldızı giderek parlayan psikoloji biliminin de desteğiyle yeni bakış açıları devreye sokulur.”⁸ Bu yeni bakış açılarından ikisi; gözlemci bakış açısı ile kahramanı kendi dilinden tanıtan, iç monologlarla bezeli, bilinç akışı yönteminin çok kullanıldığı kahraman bakış açısıdır. Son dönemde gözlemci ve kahraman bakış açılı romanlar revaçtadır, okuyucu tarafından sevilir. Modern okurun bu tercihinine rağmen Türk edebiyatında yazar-şair hayatını anlatan biyografi romanlarında okuyucuyu heyecanlandırmayan, her şeyi bilen, hatta zaman zaman olayları kesip bilgiler aktaran hâkim bakış açısı tercih edilmektedir. Tabii bu hâl, biyografi romanlarının çok okunması ve sevilmesine etki eden önemli bir faktördür.

Modern roman için önemli hususlardan biri de anlatıcısının tarafsız olması, kahramanlarına eşit mesafede durup onlar arasında kurduğu ilişkiler ile okuyucuya istediği mesajı, fikri vermesidir. Bu durum, okuyucunun anlatılanları gerçekten yaşıyormuş hissine kapılmasına vesile olur. Oysa Türk edebiyatındaki yazar-şair hayatını konu eden biyografi romanlarında anlatıcılar, âdeta bir futbol takımını tutar gibi taraflı davranır. Anlatıcılar, fikirlerini benimsediği kahramanı göklere çıkarırken, fikirlerini tasvip etmediği kahramanları yerin dibine sokar, onların fikirleri ve hayatları ile alay eder. Oysa modern romanda anlatıcının kendisi de fiktif âlemin âdeta bir kahramanıdır. Onlar, olaylara müdahale etmez, sadece aktarır. 1923-1960 yılların arasında vefat eden şair-yazar hayatlarını anlatan “biyografi romanı” yazarlarının çoğu bu tarafsızlığı gösteremez. Çünkü onlar anlattığı hadiselerle sık sık müdahale eder veya bir kahramanından yana tavır alır.

Mustafa Apaydın, Türk edebiyatındaki biyografi romanlarında karşılaşılan en önemli sorunla ilgili şunu söyler: “Biyografik romanların kurgu bakımından en önemli sorunları, belgesel olanla kurmacayı bir roman metni içinde kaynaştıramamaktır. Bu romanlarda kurmaca dünyaya ait figürler yoktur. Yazarlar, kimi zaman, romanlarında anlatılanların belgelere dayandığını, gerçek olduğunu, birkaç kişi isminden başka romandaki figürlerin gerçekten yaşamış ve daha da

⁸ Mehmet Tekin, “Bir Kurgu Sorunu Olarak Bakış Açısı”, *Hece*, Yıl 6, Sayı 65/66/67, Mayıs/Haziran/Temmuz 2002, s.164-173.

önemlisi romanda anlatılan olayların içinde bulduklarını ileri sürerler.”⁹ Bu tavır biyografi romanlarındaki kurmaca âlemin yıkılıp dağılmasına sebep olur. Türk biyografi romanlarında anlatıcılar (Belki yazarlar demek daha doğru olur ve yazı içinde zaman zaman anlatıcı olmayı başaramadıkları için yazar olarak anılmış/anılacaktır.) verdikleri tarihî bilgiler, romana dahil ettikleri gerçek gazetelerde yayımlanmış haberler-siyasi olaylar, anlattıkları kahramanların fotoğraflarını eserlerine koymaları ile romanın kurmaca âlemini yıkarlar. Okuyucu, bir tarih kitabı içinde geziyorum hissine kapılır.

Genel manada romanda, özel manada biyografi romanında karakterler oluşturulurken anlatıcının iki tercihi söz konusudur. “Biri, çizilmek istenen kişiyle ilgili bilgilerin bizzat yazar tarafından verilmesi (açıklama yöntemi), diğeri, kişinin davranış, düşünce ve duygularıyla kendi kendini ortaya koyması (dramatik yöntem)... Temelde tasvirî özellik taşıyan ve bilgi ağırlıklı olan açıklama yöntemiyle gerçekleştirilen karakterizasyon uygulamaları, romanın modernleşme sürecinden itibaren yerini giderek dramatik yöneme bırakmıştır.”¹⁰ Yani modern romanda önemli olan bir olayı anlatmak değil, onu kahramanları kullanarak göstermektir. Çünkü açıklama yöntemi okuyucuyu boğar, bıktırır, onun dikkatini dağıtır, metni heyecanla takibini zorlaştırır. Günümüz okuyucusu her an sürprizlerle açılan, heyecan ögesini diri tutan, dramatik yöntemle yazılmış romanları daha çok beğenir. Bu sebeple sanatkarlar bu yöntemi daha çok tercih eder. Fakat bu yazıya konu olan biyografi romanlarında “açıklama” yöntemi anlatıcılar tarafından daha çok tercih edilir.

Bir romanda çok sayıda kahraman olabilir. Bu kahramanlar işlevlerine göre genelde birincil ve ikincil kahramanlar olarak tasnif edilir. Birincil kahramanlar, romanda daha çok yer işgal eder ve eserin başından sonuna kadar neredeyse her olayın içinde veya çevresinde olur. Bu anlatıcıya kahramanını ve olayları derinlemesine tahlil imkânı sunar; böylece onun hayatı, düşünceleri ve dönüşümleri verilir. Bu yazıya konu edilen Türk biyografi romanlarında bir karakter yaratmaktan ve onun

⁹ Mustafa Apaydın, “Biyografik Romanlar ve Türk Edebiyatında Biyografik Romanın Gelişimi Üzerine Bazı Gözlemler”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, Çukurova 2001, s.165-173.

¹⁰ Mehmet Tekin, *Roman Sanatı I*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2001, s.79-80.

çevresindeki hayattan bahsedildiğini söylemek çok zordur. Çoğu zaman kahraman duygu ve düşünceleri ile değil dışarıdan bir bakış açısıyla, figüran gibi romana dahil edilir. Romana konu edilen kişinin hayatındaki önemli olaylar ve kimseler bir kalabalık hâlinde metne dolur. Sırası gelen ve metne giren figüran veya birincil kahramanlar, birer ikişer cümle söyleyerek metnin sahnesinden çekilir. Eserin başından sonuna kadar ana kahramana eşlik eden, onunla ağlayıp onunla gülen, duygularına yön veren kahramanlar yok gibidir. İkincil kahramanlar, genelde ana kahramanın yaşadığı olayı/olayları anlatmak için kullanılır. Onlar görevini yapmak veya tarihen sabit bir cümlesini söylemek için ortaya çıkmış gibidir. Bir görünür ve bir daha ortaya çıkmazlar. Yani biyografi romanlarında ne tam bir karakter çözümlemesi ne de anlatılanları gerilimli hâle getiren figüranlar bulunur.

Modern roman genelde bir veya birkaç kahramanın hayatına odaklanır ve onların yaşadıklarını veya fikri dönüşümlerini anlatır. Bu yazıya konu edilen Türk biyografi romanları ise bir “kahramanlar ormanı” gibidir. Türk biyografi romanında yazarın/anlatıcının ana gayesi genelde romanın ana kahramanının yaşadığı olayları bölük pörçük vermek ya da kahramanın yaşadığı önemli her olayı anlatmak olduğundan, ana kahraman/lar hiçbir zaman okuyucuya, zihnî ve fiziki olarak tam manasıyla tanıtılmaz. Bu da ana kahramanın yaşadığı trajedi/trajedilerin anlatılmamasına sebep olur.

Türk Edebiyatındaki Biyografi Romanları:

Biyografi romanları az önce de ifade edildiği gibi sanat, spor, bilim, devlet adamı veya sıradan kişilerin hayatını konu edebilir. Bu bakımdan Türk edebiyatında çok sayıda biyografi romanı bulunur. Bu yazı, 1923-1960 arasında vefat eden şair-yazar hayatlarını anlatan ve roman unvanı ile yayımlanmış eserler ile sınırlı tutulmuştur. Bu romanlar, Mehmet Emin Erişirgil'in Ziya Gökalp'in hayatını konu ettiği *Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp*,¹¹ Mehmet Akif Ersoy'un hayatını konu ettiği *İslâmcı Bir*

¹¹ Mehmet Emin Erişirgil, *Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp*, 3. Baskı, Nobel, Ankara 2007, 181s.

Şairin Romanı Mehmet Akif;¹² Hıfzı Topuz'un Neyzen Tevfik'in hayatını konu ettiği *Çılgın ve Özgür*¹³ ve Hasan Ali Yücel'in hayatını konu ettiği *Başın Öne Eğilmesin*;¹⁴ *Sevda Kıdeyş*'in Mehmet Akif Ersoy'un hayatını konu ettiği *Mısır Apartmanı*;¹⁵ Fatma Karabıyık Barbarosoğlu'nun, Fatma Aliye'nin hayatını konu ettiği *Uzak Ülke*;¹⁶ Adem Çevik'in Mehmet Akif Ersoy'un hayatını konu ettiği *Vatana Adanan Ömür Mehmet Akif*;¹⁷ Mehmet Öklü'nün İhsan Raif Hanım'ın hayatını konu ettiği *Kimseye Etmem Şikâyet*;¹⁸ Beşir Ayvazoğlu'nun Yahya Kemal'in hayatını anlattığı *Bozgunda Fetih Rüyası*;¹⁹ Aziz Erdoğan'ın Mehmet Akif Ersoy'un hayatını konu ettiği *Abide Şahsiyet Mehmet Akif Ersoy*²⁰dur. Biyografi romanı unvanıyla ve bir şairin-yazarın hayatını anlattığı bizzat yazarı tarafından ifade edilen bu romanlar, yazının girişinde bahsedilen modern roman kriterleri açısından incelenecektir. Yazıda, romanın “kurgu olma” zorunluluğunu bozan hallere ve teknik manada “anlatıcı kusurlarına” odaklanılacaktır.

1. Kurgu İçinde Tarihî Bilgiler:

Romanın kurmaca âlemine en çok zarar veren unsur, tarihî sabit bazı bilgilerin romanda sürekli ve olduğu gibi verilmesidir. Romanda tarihî bilgi verme, hele bu bilginin gerçek bilgi olduğunu bizatihi anlatıcının ifade etmesi romanı kurgu olmaktan çıkarır. Anlatıcı, *Kimseye Etmem Şikâyet*'te başkahramanın yaşadığı Taş Konak'ı tanıtırken kurgu dışına çıkar, Taş Konak hakkında tarihî bilgi verir: “ Taş Konak, Raif Paşa'nın 6

¹² Mehmet Emin Erişirgil, *İslâmcı Bir Şairin Romanı Mehmet Akif*, 3. Baskı, Nobel, Ankara 2006, 391s.

¹³ Hıfzı Topuz, *Çılgın ve Özgür*, Remzi Kitabevi, Haziran 2014, 254s.

¹⁴ Hıfzı Topuz, *Başın Öne Eğilmesin*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2014, 264s.

¹⁵ Sevda Kıdeyş, *Mısır Apartmanı*, Paradoks Yayınları, 1. Baskı, Şubat 2014, 311s.

¹⁶ Fatma Karabıyık Barbarosoğlu, *Uzak Ülke*, Profil Yayınları, Aralık 2013, 344s.

¹⁷ Adem Çevik, *Vatana Adanan Ömür Mehmet Akif*, Sütun Yayınları, İstanbul 7. Baskı, Mart 2013, 200s.

¹⁸ Mehmet Öklü, *Kimseye Etmem Şikâyet*, Doğan Kitap, İstanbul, Nisan 2013, 240s.

¹⁹ Beşir Ayvazoğlu, *Bozgunda Fetih Rüyası*, Kapı Yayınları, İstanbul 2006, 415s.

²⁰ Aziz Erdoğan, *Abide Şahsiyet Mehmet Akif Ersoy*, Yağmur Yayınları, İstanbul 2010, 184s.

Temmuz 1903 tarihinde saraya verdiği bir dilekçe ile restore edilmiş günümüze ulaşan son şeklini bu onarımla kazanmıştır.” (s.28) Naciye Sultan ve Enver Paşa'nın düğünü anlatılırken İhsan Raif'in o günlerde nelerle meşgul olduğunu parantez içinde bir paragrafta anlatır. (s.67) Ali Namık Bey, Şehabettin Bey'le meşhur Fransız felsefeci ve siyasetçisi Jaures'i tanıştıır. İştirakçi Hilmi Bey'in bu kişiden ilham aldığını söyler. Anlatıcı, bir parantez açarak Jaures ve İştirakçi Hilmi hakkında tarihî bilgiler verir. (s.94)

Mehmet Emin Erişirgil, Ziya Gökalp'in hayatını anlattığı romanda döneme dair birçok askerî, siyasi ve sosyal olaya dair bilgi verir. Romanda II. Meşrutiyet dönemiⁿi (s.93), İttihat ve Terakki Partisinin ana ilkeleriⁿi (s.125-127), İttihat ve Terakki Partisi'nin kongresiⁿi (s.129), I. Dünya Savaşı'ndan sonra mütareke sırasındaki hâliⁿi (s.169), mektep ve medreselerin birleştirilmesiⁿi (s.140), Milli Mücadele sırasında Ankara'nın hâliⁿi anlatır. “Bugün yaşı elli beşi aşan her Türk, memleketin maddi sıkıntılı üç devrini, pek iyi hatırlamak durumundadırlar. 1) Birinci Dünya Savaşı'nın bilhassa son iki yılını, 2) İstiklal Savaşı senelerini, 3) İkinci Dünya Savaşı sırasını” (s. 234) diyerek bu dönemlere dair çok fazla bilgi sıralar.

Hıfzı Topuz, Neyzen Tevfik'in hayatını anlattığı *Çılgın ve Özgür* adlı romanda Neyzen Tevfik'in hayatı ile doğrudan alakalı olmamasına rağmen birçok tarihî bilgi verir. Ali Kemal, Çerkez Ethem, Mustafa Kemal etrafında 1921 yılı Türkiye'sinin durumunu anlatır. (s.120) İnönü Savaşlarından Büyük Taarruz'a başlığı altında çok fazla tarihî bilgi verir. (s.126-130) 26 Ağustos 1922 zaferi öncesi Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde çıkan haberler, Gazi Mustafa Kemal'in bu sırada Rauf Bey ve Fikriye Hanım'a çektiği telgraflar, 1 Eylül 1922'de Mustafa Kemal'in yayımladığı bildiri^yi anlatır.(s.129) 1927'li yılların ahvaline dair bilgiler verir, hatta harflerin değiştirilmesi ile ilgili çok teferruata girer.(s.140-142) Bu bölümün sonuna doğru Ahmet Rasim'in ölümü üzerine onun Mustafa Kemal ile hatıralarını verir. (s.144-147) Ana/birincil kahraman olan Neyzen Tevfik burada âdeta unutulur. Yeni harfler, devrimler (s.159-160), 1930'lar Türkiye'si (s.162), 1937-1938'de Beyoğlu'nda hayat (s.173-174) , Atatürk'ün ölümünden sonra yaşananlar (s.186-187) bunun başka örnekleridir. Savaş Yılları başlığı altında II. Dünya Savaşı öncesi (s.192-93) ve “o dönemin önemli olaylarından biri de Köy Enstitüleri'nin

kurulması oldu.” (s.199) diyerek köy enstitülerine dair bilgiler verir. Romanda Kore Savaşını çok fazla konu etmemesine rağmen Kore’de şehit olan askerlerin hatıralarına yer verir. (s.227-31) Anlatıcı, *Başın Öne Eğilmesin*’de Sabahattin Ali’nin soy ağacını bir tarihçi üslubuyla anlatır. (s.33) Resimli Ay’ın kuruluşunu anlatır. (s.46) Sabahattin Ali Sinop cezaevinde tutuklu iken orada bulunan mahkumları anlatır. (s.75) II. Dünya Savaşı öncesinde yaşananlara (s.100-101), Yurt ve Dünya dergisine (s.106), Demokrat Parti’nin nasıl kurulduğuna (s.123-127), Görüşler dergisinin nasıl çıkarıldığına (s.129-132) Markopaşa’nın nerede nasıl basıldığına (s.161-170), 1946-47 yıllarının siyasi ve sosyal olaylarına (s.192-193), Rasuh Nuri ve ailesine (s.200-201) dair çok fazla bilgi verir.

Vatana Adanan Ömür Mehmet Akif’te anlatıcı, Akif’in yaşadığı dönemdeki siyasi olaylar anlatılır. I. Dünya Savaşı sırasında yaşananlar, Milli Mücadele yılları (s.17-124) ve özellikle İstiklal Marşı’nın yazılma süreci bütün detayları ile (s.132-158) ezanın Türkçeye tahvilini (s.177-188) konu eder. Romanın arka kapağında şöyle bir cümle bulunur: “Eser Akif özelinde, bir dönemin siyasi hayatına, devrin şartlarına ve Osmanlı devletinin içinde bulunduğu duruma da ışık tutuyor.” Bu ifadeler aslında yazarın dönemi özellikleri ile anlatma arzusunu ortaya koyar.

Romanın kurmaca olduğu, bir/birkaç olay çevresinde gelişmesi gerektiği hatırlanırsa Aziz Erdoğan tarafından kaleme alınan *Abide Şahsiyet Mehmet Akif* adlı esere de roman demek zorlaşır. Bu esere, belki, biyografi demek daha doğrudur. Çünkü romanda anlatılanlar Mehmet Akif hakkında hemen herkes tarafından bilinenleri tekrardan öteye gitmez. Bu romanın gerçek bir biyografiden tek farkı, eserin kronolojik olmaması, romanın Mehmet Akif’in ölümüyle başlamasıdır. Eser “Birliğimiz Dirliğimizdir” (s.91) gibi bazı bölümlerinde, bir tarih kitabı okunduğu hissini verir. Anlatıcı eserde çok sayıda tarihî olay anlatır. Anlatıcı/yazar, bazen ısrarla gerçek hayatla bağlantı kurar. Belki böyle bilmiyorsunuz ama şöyle anlarsınız tarzında cümlelerle fazladan bilgi verir, açıklama yapar. Yazar, Akif’in okula başlayışını anlatırken: “Babası onu Otakçılar Yokuşu’ndaki Fatih Merkez Rüştüyesine (İlköğretim okulu) yazdırdı (s.27)”, İstanbul Üniversitesinden bahsederken: “İstanbul Üniversitesi bir diğer adıyla Darülfünun ihtişamlı yapısıyla şehrin ortasında bulunurdu. (s.61)” der. Yazarın bu tavrı romanın diğer birçok bölümünde de (s.69, 79, 129) devam eder.

Beşir Ayvazoğlu, 1912-1922 yılları arasında Yahya Kemal'in yaşadıklarını anlattığı *Bozgununda Fetih Rüyası*'nda, bu dönemde yaşanan çok sayıda önemli tarihî olaya temas eder. Bunların bazılarını detaylı bir şekilde anlatır. Bu olaylardan bazıları şöyle sıralanabilir. Ahmet Samim Cinayeti (s.22), Sosyalist Hilmi ve faaliyetleri (s.23-24), Kıbrıslılar Yalısı ve yalının tarihî (s.29), Kıbrıslızâde Şevket'in Mevhibe Hanımla yasak aşkı (s.31-32), Rübab Dergisi ve çevresi (s.52-54), Darülfünun öğrencilerinin gösterileri (s.69), Karadağ'ın Osmanlı Devleti'ne savaş ilanı (s.71), Kıbrıslılar ailesinin başına gelenler (s.86-93), Nev-Yunanilik meselesi (s.116-117), Nayilerin amaçları (s.127), Rıza Tevfik, Hüseyin Cahit, Mehmet Emin, Ahmet Haşim, Süleyman Nazif'in Yahya Kemal'e dair düşünceleri (s.121-122), Türk Ocağı'nın kuruluşu (s.138-140), Çanakkale Savaşı sırasında İstanbul'un düşeceği kaygısıyla Turancılar ve milliyetçiler arasında çıkan tartışmalar (s.157-160), *Divanü Lügati't-Türk*'ün nasıl bulunduğu ve basıldığı (182-184), Celile Hanım'ın dedesi Leh asıllı Mustafa Celaleddin Paşa'nın hayatı (s.187-188), *Yeni Mecmua*'nın neşri (s.202), II. Abdülhamit'in cenaze töreni (s.230), I. Dünya savaşında Bulgar cephesinin yarılmasının İstanbul'daki akisleri (s.240-245), Mondros mütarekesi sonrası İstanbul'da yaşananlar (s.252-254), Fransız generali Franchet d'Esperey'in İstanbul'a bir işgal komutanı olarak girişi (s.256-257), yabancı işgallere karşı direnmek için yapılanlar (s.268-269), İkbâl Kırâathanesi ve müdavimleri (s.285), İstanbul'un işgali (s.292), Dergâh dergisinin ilk sayısı, dergâhtaki yazılar ve o yazıların aksülamelleri (s.306-308). Bütün bu tarihî kişi, olay, kitap, aile vb.nin anlatılması bunlardan bihaber okuyucu için çok büyük bir müşkül teşkil eder.

2. Kurguda Aktif Olmayan Kahramanlara Dair Ansiklopedik Bilgiler:

Türk biyografi romanlarında yazarlar, olay örgüsünde çok önemli katkısı olmayan ikincil bazı kişileri (figüranlar) romana dahil eder. Bu kişiler okuyucunun dikkatini dağıtır. Mehmet Emin Erişirgil, Mehmet Akif'in hayatını anlattığı *İslamcı Bir Şairin Romanı*'nda Ali Kemal'in Mehmet Akif'le ilişkilerini kısaca verir. Ardından roman boyunca Akif'in bir daha hiç karşılaşmayacağı Ali Kemal (s.68-69) ve Babanzade Ahmet Naim Bey'in istifalarını (s.187-192) uzunca anlatır. Aynı tavır yazarın bir

diğer romanı olan *Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp*'te, bir kişinin İttihat ve Terakki ve Prens Sabahattin'e dair görüşleri (s.48-51) ile Celal Nuri'nin fikirlerini anlattığı bölümlerde de görülür. (s.90-92)

Kimseye Etmem Şikâyet'te ana kahramanın ilişkisi olan bütün kahramanlar bazen bir mekânda bir araya getirilir. Onların bilgi, kültür ve meraklarına dair bilgiler verilir. Şahabettin Süleyman, İhsan Raif, Yahya Kemal, Fazıl Ahmet, Ruşen Eşref, Selahattin Enis, Ahmet Haşim, Halit Fahri, Yakup Kadri, Tahsin Nahit, Hakkı Tahsin, Udi Nevres Bey'in katıldığı bir toplantı olur ve hemen hemen bazıları sadece burada ortaya çıkan kahramanlar kendi ilgi ve bilgisini çevresine aktarır.(s.148-162) Bu kahramanların bir kısmı romanda bir daha görülmez.

Uzak Ülke'de de olay örgüsünde çok yer bulamayan, bir defa görünüp kaybolan kahramanlar vardır. Onlardan bazıları Fatma Aliye Hanım'ın edebiyat, tarih, coğrafya ve felsefe hocası Hoca Mustafa Efendi (s.33), Fransızca hocası İlyas Matar Efendi (s.41), Halide Edip Adıvar, Fatih Kerimi, Yusuf Akçura (s.119-131)'dir. Onlar vazifelerini yaptıktan sonra kaybolurlar.

Neyzen Tevfik'in hayatının anlatıldığı *Çılgın ve Özgür*'de Mehmet Akif ile Neyzen Tevfik tanışır. Yazar "Kimdi bu Akif Bey?" sorusuyla Mehmet Akif hakkında ansiklopedik bilgiler verir. Hatta daha de ötesinde Akif'in hatıralarını verir. Mehmet Akif'le iyice hemhâl olan okuyucu Neyzen'i unuttur. Aynı husus Ahmet Rasim'in (s.35) Kara Kemal'in (s.43), Ali Kemal'in (s.120), İhsan Ada'nın (s.214/216) anlatıldığı bölümlerde de söz konusudur. Yazar kurgu ile çok ilgisi olmayan ama bir şekilde ana kahramanla ilişkisi bulunan kişi, mekân ve olayları da konu eder. Romandaki *Meserret*, *Vasfi Raşit Sevig*, *Kurt Stringler* bölümü böyledir. (s.149-152) Anlatıcı, *Başın Öne Eğilmesin*'de "Sabahattin Ali'nin dedesi Mehmet Ali Paşa Türkiye'ye nasıl gelmiş ve mareşalliği kadar nasıl yükselmiş" diyerek kurguda hiç yer almayan Mehmet Ali Paşa'nın hayatını (s.33-36), Sabahattin Ali'nin babası Selahattin Bey'i anlatır.(s.36) Kurguda aktif olmadığı hâlde Mehmet Ali Cimcoz ve ailesini (s.180), Asaf Halet Çelebi'yi (227-228), Ali Ertekin'i (s.234) okuyucuya tanıtır.

Vatana Adanan Ömür Mehmet Akif'te, Mehmet Akif ve Kuşçubaşı Eşref Necid çöllerinde iken anlatıcı sözü Lawrance'a getirir. Ona dair ansiklopedik bilgiler verir (s.91-93) ki bu bilgiler romanın genel kurgusu

Mehmet Akif'in hayatını anlatırken hiçbir işe yaramaz. İstiklal Marşı'nın yazılma sürecini anlatırken yarışmada öne çıkan bütün şiiirlerinden örnek bölümler verir; onlara dair yorumlar yapar ki bu şiiir metinlerine dair yapılan yorumların hiçbirisi Akif'in hayatı ile ilişkili değildir. (s.146-149) İstiklal Marşı'nın kabulü sırasında Hamdullah Suphi, Hasan Basri, Besim Atalay ve Doktor Suat Beyin Meclisteki tartışmalarını anlatır. (s.152-158) Romanın sonunda İstanbul'da yaşanan bir vakayı anlatır. (s.179-184) Oysa bu vakanın Akif'in hayatı ile hiçbir ilgisi yoktur.

4. Gerçek Hayatla Bağlantılar:

Biyografi romanlarında yazarlar önemli tarihî bilgi ve olaylarla zaten bozdukları kurgu dünyalarını bazen gerçek hayatla kurdukları bağlarla da parçalarlar. Burada gerçek hayattan kasıt tarih kitaplarına geçmemiş ve milletin gündemi hâline gelmemiş hadiselerdir. *İslamcı Bir Şairin Romanı Mehmet Akif*'te anlatıcı, bir kâtiple (yazarın kendisi), baytarın (Mehmet Akif) konuşmaları ve ilişkilerini anlatırken Cihangirden daha önce hiç bahsetmediği hâlde: “Bunlar Fatih'te, Tophane'de, yangından evvelki Cihangir'de, Üsküdar'da oturan ailelerin çocuklarıydı” diyerek herkesin yangın öncesi Cihangir'ini bildiğini varsayar. (s.16) Bu, yazarın, eserini tarihten bahseden, gerçekleri anlatan bir kitap gibi gördüğünün işaretidir. Mehmet Akif, Kapalıçarşı'nın Nur-ı Osmaniye Kapısı karşısında bulunan Kebapçı Kâmil'de yemeğini yer. Ardından anlatıcı/yazar şöyle devam eder: “Meşrutiyeti ve ondan önceki devirleri bilmeyenler bu Kebapçı Kamil'i bilmezler doğrusu. Kebapçı Kamil'de yemek yemeyen adam da kebab neyelerinin tadını kolay kolay bilemez.” (s.75) Kurgu âlemin büyüsünü bozan şu cümleler de yine aynı romandadır: “Akif'in hayatını yazarlar Ankara'ya gelerek Milli harekete katıldığını överler ama bu Balıkesir seyahatinden ya hiç bahsetmezler yahut birkaç satırla geçerler.” (s.293) Yazar burada birilerinin Mehmet Akif'in hayatını yazdığını ve onların bazı yerleri atladığını ifade etmiş olur.

Anlatıcı, *Kimseye Etmem Şikâyet*'in baş kahramanı İhsan Raif'in dört yaşında iken Nişantaşı'na taşınmalarını anlatırken şöyle der: “Mehmet Raif vezir olduğunda II. Abdülhamit Han irade-i şahaneyle Teşvikiye, Cabi sokak, şimdiki Rumeli Caddesi'nde kendisine, devlet ricaline mahsus bir konak inşa etmek üzere arsa tahsis etti.” (s.25) Bu, anlatıcının kurgu

âlemden tamamen ayrılarak kendi yaşadığı dönem ile hayatını anlattığı kahramanın yaşadığı dönem arasında irtibat kurduğunu gösterir. Roman-da Teşvikiye için anlatıcı şöyle der: “Taş Konak’tan Osmanbey’e doğru yetmiş metre ileride, Şimdiki Titiz Apartmanı’nın yerinde Nigar Hanım’ın konağı vardı.” (s.28) Bu hâlihazırda Osmanbey’den az ileride Titiz apartmanını bilmeyen bir okuyucu için hiçbir şey ifade etmez. Anlatıcı bir mekânı tanıtırken şöyle der. “Şimdi Galata’da postane diye kullanılan bina vaktiyle meşhur bir lokanta, birahane ve kahvehaneydi.” (s.93) Anlatıcı Raif Hanımın ölümünü anlatırken: “Bu hazin cenaze töreni 29 Mayıs 1926 tarihli Milliyet gazetesinde şöyle anlatılıyordu” diyerek haber metninin tamamını verir. (s.234)

Mehmet Emin Erişirgil, *Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp* adlı eserinde gerçek hayatla sürekli bağlantılar kurar. Erişirgil, kasaba olarak tavsif ettiği Diyarbakır’ın Ziya Gökalp’in doğduğu yıllarından bahsederken: “o zaman eski kasabalarımızdaki bu gibi aileler, erkek çocuklarını Rüştüye’de, bazen de idadide okuturlar, onların ayrıca tanınmış bir hocadan Arapça ve Farsça dersler almalarına ve medrese bilimlerini öğrenmelerine itina ederlerdi.” (s.12) der. Böylece o dönemin gerçek hayatının nasıl olduğuna dair bilgi verir. Anlatıcı II. Meşrutiyet döneminde hürriyet kelimesinin anlamına dair şunu söyler: “Hürriyet sözünün o devirdeki gençlerin duygularında yaptığı etkiyi bugünkü kuşaklar kavrayamaz.” (s.32) Ziya Gökalp’le Satı El-Husri arasındaki fikir tartışmalarını anlatırken: “Şimdi tıpkı Birleşmiş Milletler’in toplantılarında görüldüğü gibi, konuşmalarda ki, ‘söz düellosu’ denebilir.” (s.120) Anlatıcı bir başka yerde şöyle der: “Sonradan bir yazarın belirttiği gibi “İttihat ve Terakki başlangıçta boş bir kubbeydi” (s.128) Yazar/anlatıcı, anlattıklarım tamamen gerçek, anlattıklarım başkaları da şahit dercesine Ziya Gökalp’in bir tartışmadan sonra odasından çıkışını şöyle anlatır: “...merdivenden inerken yanında birisi varmış gibi: “ ‘Hükümet adamlarının çoğu da, öğretmenlerin bir kısmı da insan tanımaz, hükümet adamlarının da, öğretmenlerin de tatbik edecekleri mükâfat ve mücazat son derece az olmalı, behemehâl meslektaşlarına ve arkadaşlarına haklı görünmelidir’ diye söylendiğini duyanlar olmuştur.” (s.109)

Hıfzı Topuz, *Çılgın ve Özgür*’ün başında şapka devriminden ve devrimi anlatmak üzere İzmit, Mudanya ve Bursa’ya giden Mustafa Kemal’den bahseder. Halkın Mustafa Kemal’i nasıl coşku ile karşıladığını

anlatırken şöyle der: “O coşkuyu o günleri yaşamayanlar bilemez. O nasıl bir sevgi gösterisiydi.” (s.7) Yazar hemen akabinde: “daha sonraları buna benzer sevgi gösterileri de Gaulle’e, Mao Tse-Tung’a, Castro’ya ve Lumumba’ya yapıldı” der. (s.8) Böylece romanı ile gerçek hayatı birleştirir. Yazar âdeta benim eserim kurgu değil bir anlamda roman değil dercesine bunu devamlı yapar. Neyzen’in nerelere davet edildiğini anlatırken: “Neyzen öte yandan İzmir’in zenginlerinden Uşşâkizâde Muammer Beyin (Gazi’nin eşi Latife Hanım’ın babası) ve onun gibi ünlülerin konaklarına davet ediliyordu.” (s.27) der. Parantez içindeki bilgi roman ile gerçek hayat arasında bağ kurar. Neyzen’in akıl hastanesine yatırıldığı günleri anlatırken: “Toptaşı Bimarhanesinde bulunduğu günlerden birinde Vakıf gazetesinden bir yazar kendisi ile konuşmaya geldi.” (s.139) Yazar bunları söylediğinde Vakıf gazetesi ve o yazara dair henüz herhangi bir şey söylememiştir ve yazar okuyucunun onları bildiğini kabul eder. Neyzen Tevfik’in ölümünden sonra Aşık Veysel’in onun için yazdığı ağıta da romanının sonunda (s.244) yer verir. Böylece roman ile gerçek hayatı irtibatlandırır.

Bozgununda Fetih Rüyası’nda romanın başından sonuna kadar çok sayıda mecmua, makale, şiir, mektup ve gazete manşetleri yayımlanma tarihleri ile birlikte verilir ki bu romanın kurgu olma özelliğini neredeyse tamamen yitirmesine sebep olur. Romanın içerisinde onlarca örneği bulunan bu hususa dair şu misalle yetinilebilir. Anlatıcı, Piyer Loti günü düzenlenmesi faaliyetlerinden bahsederken şöyle der: “Tasvir-i Efkâr’ın o günkü nüshasının birinci sayfasında Ebuzziyazade Velid Bey’in “Piyer Loti ve Fransa” Yahya Kemal’in “O ve Biz”, Ruşen Eşref’in de “Pierre Loti’de Türklük aşkı başlıklı yazıları yer alıyordu. (s.273)

Biyografi romanı yazarları, çoğu zaman, romandaki baş kahramanın veya romandaki diğer kişilerin eserlerinden alıntılar yapar. Bu alıntılar, romanın gerçek hayatla irtibatını kuran başka bir husustur. *İslamcı Bir Şairin Romanı Akif*’te baştan sona kadar Safahat’tan alıntılar yapılır. Bazen alıntı: “O zaman bu gence söylediklerinin bir kısmına sonradan “Asım” da şu çehreyi vermişti” yollu cümlelerle olur. Burada kastedilen Mehmet Akif’in Asım adlı şiir kitabıdır. (s.14-15/106-129/300) Anlatıcı *Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp*’te bazen Ziya Gökalp’in hatıralarından (s.19/22-24/29/35-38/41-43-166-167) bazen şiirlerinden (s.83-84/116-117/137-138/142/158-159) bazen de mektuplarından (s.158-161) yararlanır.

Kimseye Etmem Şikâyet'te İhsan Raif'in hatırları hatıralarına çokça müracaat edilir. (s.46/70-71/98...)

Sevda Kıdeyş'in *Mısır Apartmanı* adlı eseri ilk Mehmet Akif romanı olarak nitelenir. Buna rağmen esere Mehmet Akif romanı demek zordur. Roman, yanlışlıkla Metris cezaevine düşen ve iki yıl altı ay kadar hapiste yatan çok dindar Nurullah Kıymaz adlı kahramanın (Çevresi ona Sofi diye hitap eder.) hapiste iken zaman zaman yaptığı iç muhasebe zaman zaman da yakın çevresi ile münasebetlerini anlatır. Roman kahramanı iç muhasebesi sırasında ve özellikle Nihat Hocasının telkinleri ile Mehmet Akifi tanır. Nihat Hoca bir cemaat lideridir, dosdoğru bir Müslümandır, Mehmet Akifi çok iyi bilir. Nurullah Kıymaz (Sofi), öğrettikleri için ona müteşekkirdir. Nihat Hoca, Mehmet Akife hakkının devlet tarafından teslim edilmediğini düşünür. Mehmet Akif'in hayatını, eserlerini, mektuplarını ve onunla ilgili eserleri okur. 311 sayfalık bu romanın tamamında, başkahraman Sofi ve onun çevresinde olaylar anlatılır. Yeri geldikçe ya da roman kahramanı Mehmet Akif'in eserlerini okudukça, Mehmet Akif'in eserlerinden bölümler alınır. Nurullah Kıymaz'ın iç dünyasını anlamlandıran kişi Mehmet Akif'tir. Ancak romanda Akif kesinlikle bir roman kahramanı hâline gelmez. Roman kahramanın zihnini zaman zaman meşgul eden bir figüran durumundadır. Belki de bu romanın Mehmet Akif romanı olarak anılmasının sebebi, Akif'in eserlerinden çok fazla alıntı yapılmasıdır. Romanda, Mehmet Akif'in şiirlerinden (s.15,23, 40, 43, 59 iki dize, 68 iki dize, 76 iki dize, 82, 13 dize, 86 sekiz dize, 100 iki satır, 105-106 kırk satır, 115 dört satır, 141 iki satır, 143 Ferda Kadın'a şiiri, 188 dört dize, 198 on satır, 241 iki satır, 243 dört satır, 245 altı satır, 286 Hüsrân şiiri) nesirlerinden, (s.137-138, 186, 188-189, 231-234, 245) mektuplarından (s.121-131, 159-163, 187) ve Akif'le ilgili eserler ve hatırlardan (s.74-75, s.99, 103, 111-113, 136, 206, 209-212, 235, 244,) alıntılar yapılır. Bu, roman ile gerçek hayat arasında bağlantı kurar. Az önce de ifade edildiği gibi bu roman esasında Nurullah Kıymaz'ın maceralarını konu eder. Roman kahramanı sürekli Akifi ve Nihat Hocası gibi Akife haksızlık yapıldığını düşündüğü için hapisten çıktıktan sonra Akif'in hayatını kaybettiği Mısır Apartmanındaki daireyi araştırır ve bulur. Daire bakımsız bir hâldedir. Orayı boşalttırır ve temizletir. Akif'in hayatını kaybettiği daireyi, bir kafenin ardiyesi olmaksızın kurtarır. Amacı daireyi satın alarak devlete devretmek ve Akif'in

ruhuna olan manevi borcunu ödemektir. Sofi, kendisinin hapse düşmesine sebep olan fakat bundan dolayı büyük bir vicdan azabı duyan Ragif adlı roman kahramanın ekonomik desteği ile bunu yapacaktır. Kahraman sorunları çözüp Mısır Apartmanına gelir. Bu sırada Ragif öldürülür ve roman biter. Bu sebeple yukarıdan beri söylendiği gibi bu romana Akif romanı yani Akif'in biyografisini anlatan roman demek pek mümkün görünmemektedir.

Aziz Erdoğan da *Abide Şahsiyet Mehmet Akif* adlı eserindeki her bölümün başına Akif'in şiirlerinden bölümler alır.

Anlatıcı, *Çılgın ve Özgür*'de Neyzen Tevfik'in kendi hatıralarını anlatır. "Yıllar sonra Neyzen doğumundan söz ederken şöyle diyecektir" (s.15) der, Neyzen'in Bodrum'a dair hatıralarını aktarır. Onun ilk defa ney sesi ile tanışması bir yaz akşamı, deniz kıyısında, Tepecik Kahvesi'nde olur. Yazar bunun nasıl olduğunu anlatır ve: "Neyzen yıllar sonra o akşamı anlatırken şöyle diyecektir." (s.17) diyerek bir başka hususa dair Neyzen'in anılarını verir. Yazarın bu tavrı eser boyunca hep devam eder. (s.19, 24, 30, 39, 53, 60, 72 ,92, 93....) Yazar, önce bazı şeyleri kurgular ardından Neyzen Tevfik'in hatıraları vesilesi ile anlattıklarını doğrular veya boş bıraktığı yerleri doldurtur. Bir örnek olması bakımından şu cümle verilebilir. "Yaşamını yansıtan uzun bir şiirde şöyle diyecektir" (s.34) Yazarın tutumu roman boyunca bazen kahramanın hatıralarından, bazen şiirlerinden olmak üzere (s.45, 52, 53, 83, 97, 101, 102, 112,113, 114-115, 125, 131, 132-134, 135, 149, 150, 160, 164, 165, 168, 169, 175, 188, 190-191, 194-96, 200-03, 211-12, 213, 216-20, 223...) hep devam eder. Anlatıcı *Başın Öne Eğilmesin*'de de Sabahattin Ali'nin çok sayıda mektup, şiir ve hatırasına yer verir. Hasan Ali'nin karısı Aliye'ye (s.14), Mehmet Ali Cimcoz'a (s.15), Nahit Hanım'a (s.42-43), Ayşe Sıtkı'ya (s.43), Enver Necati'ye (s.52/53), Pertev Naili Boratav'a (s.54), Ayşe Sıtkı'ya (s.64) mektubu (başka çok sayıda mektup bulunur.); Sabahattin Ali'nin Nahit Hanım için (s.43) yazdığı şiir, Memleketten Haber (s.59), Hapishane Şarkıları (s.70-71) adlı şiiri (diğer sayfalarda da çok sayıda şiir bulunur.); Sabahattin Ali'nin hatıraları (s.39/45/57/116); *İçimizdeki Şeytan* adlı kitabının önsözü (s.49-51) gibi.

Bozgununda Fetih Rüyası'nda Yahya Kemal'in kendi eserlerinden yapılan alıntılara çok fazla yer verilir. Yahya Kemal'in Paris günlerine dair

hatıraları (s.24), Lale Devri'ne dair düşünceleri (s.32-34); Rakofça'daki çocukluk günleri (s.59); ataları, annesi, babası (s.62); çocukluğunda çevresindeki kişilerden Ali Zaim, Deli Ahmet, Uşak Hüseyin, Nana (s.74-78); İstanbul'dan Paris'e kaçmasına vesile olan Şekip Bey'le yaşadıkları (s.144-146); Üsküp'ten Selanik'e taşınmaları ve Selanik günleri (s.100); Redife Hanım'a karşı hissettiği aşka benzer ilk duygular (s.166-69); Camille Julian'ı okuduktan sonra Anadolu toprağına nasıl baktığı (s.147-148); şiir ve vezin üzerine yazdıkları (s.150); Yahya Kemal'in Resimsizlik ve Nesirsizlik (s.206-208), Son Harp (s.250-51); Üç Tepe (s.305-306), Kurdu Dışısı ve Yavruları (s.271-272), Balkan seyahati (s.326-328), Bir Rüyada Gördüğümüz Eyüp (s.338), Kocamustafapaşa, Sümbül Sinan Türbesi ve civarı (s.336-342) başlıklı-muhtevalı yazılarının içeriği ya da yazıların kendisi alınır. Yazarın/anlatıcının bu tavrı, zaman zaman, anlatıcının sözü Yahya Kemal'in bir şiirine, hatırasına, makalesine getirmek istediği intibası uyandırır.

Romancılar hayatını anlattıkları kişilere dair onların yakın arkadaşlarının veya onları tanıyanların hatıralarından da istifade ederler. Bu sebeple hayatı anlatılan kişi ile münasebeti olanların hatıralarına veya eserlerine romanlarda yer verilir. Yazarların; anlattıkları kişilerin hayatına dair bildikleri, buldukları bilgileri verme arzusunun bunu tetiklediği söylenebilir. Bu tavır biyografi romanlarını bir anekdotlar yığına dönüştürür. *İslamcı Bir Şairini Romanı Akif*'te Ziya Gökalp ve Mehmet Akif çatışması (s.180-184) ile Süleyman Nazif ve Mehmet Akif arasındaki ilişkiler (s.321-327) bu hususa örnek teşkil eder. Erişirgil'in diğer romanı *Ziya Gökalp*'te de yazar, kurguya dahil olan bazı kahramanların hatıralarından (Hüseyin Ragıp s.76, M. Erişirgil s.78, Şemsettin Günaltay s.153, H. Cahit Yalçın s.156-157) istifade eder. Bu tavır romanı gerçek hayata sıkı sıkıya bağlar.

Fatma Karabıyık Barbarosoğlu *Uzak Ülke*'de bazen kahramanla ilişkisi olan birinin makalesini (s.83-84), Fatma Aliye'nin vefatından sonraERCÜMENT EKREM'in 15 Temmuz 1936'da Son Posta'da yayımlanmış yazısını aynen alır. (s.217-219)

Çılgın ve Özgür'de yazar/anlatıcı Neyzen Tevfik ile bir şekilde ilişkisi olmuş birinin hatıralarını, mektuplarını, şiirlerini, ayrı ayrı bölümmüş gibi alır. Reşat Ekrem Koçu'nun hatıraları (s.93), Ahmet Rasim'den Bir Anı (s.117), Populas'ın şu günlük emrini yayımladı, İsmet Paşa o gün

Meclis Başkanı Mustafa Kemal Paşa'ya bu zaferi şöyle müjdeledi, Yakup Kadri şöyle yazıyordu (s.122-23), Doğan Hasol'un hatıraları (215), K. Feridun'un Neyzen Tevfik'le yaptığı röportaj (s.237-39) gibi.

Başın Öne Eğilmesin'de Sabahattin Ali'nin babası Yüzbaşı Selahattin'in (s.37), Dayısının oğlu Reşit Ertüzün'ün (s.44), Zekeriya Sertel'in (s.48), Sabiha Sertel'in (s.49), Niyazi Ağırnaslı'nın (s.105), Halide Edip'in (s.130) hatıraları; Ayşe Sıtkı'nın (s.63), Aziz Nesin'in (s.174/178) Sabahattin Ali'ye yazdığı mektup ile çok sayıda gazetede ve dergiden de alıntı yapılır. (s.137/139/156/163/173/187)

Vatana Adanan Ömür Mehmet Akif 'te, İstiklal Marşı'nın yazılma süreci Hasan Basri Çantay'ın Hamdullah Suphi'nin hatıralarından ve meclis tutanaklarından hemen hemen aynen aktarılır. (s.132-158)

Bozgununda Fetih Rüyası'nda başka kişilerin eserlerinden de alıntılar yapılır. Yahya Kemal'in Türk Ocağı'nda Bahr-i Sefid Havza-i Medeniyeti dair söyledikleri üzerine Akçuraoğlu Yusuf'un 4 Mart 1915 tarihli Türk Yurdu'nda yayımladığı mektubu buna bir örnek verilebilir. (s.151) Romanda, Piyer Loti Cemiyetinin 23 Ocak 1920'de düzenlediği Piyer Loti Günü'nde yaşananlar ve yapılan konuşmalar da uzun uzun verilir. (s.273-79)

Konu edilen kahramanın yaşadığı dönemdeki olaylara dair yorum yapıp bunlarla eserin yazıldığı dönem arasında ilgiler kurulur. Bu kurgunun gerçek hayatla bağlantısını sağlayan başka bir husustur: *Kimseye Etmem Şikayet*'te anlatıcı, İhsan Raif Hanım'ın Servet-i Fünun dergisindeki ölüm haberini aynen verir, ardından şunları söyler: “Bir zamanlar onların aşkına sahne olmuş, eserlerinin yayımlandığı bir dergide böyle bir kadirşinaslık takdire ve teşekkürü değer bir davranıştı. Ancak İhsan Hanım'ın eserinin bir şiirinden tek örnekle açıklanması imkânsız. Onun lisanının şimdiden eskidiğini söylemek de insafa uygun düşmüyor. Taptaze kelimeler, deyimler yani dupduru bir dil hâlâ okuyacak olanları bekleyip duruyor.” (s.234) Böylece anlatıcı, kahramanın yaşadığı dönemdeki bir hadise üzerine yorum yapar ve kurgunun parçalanmasına sebep olur. Aslında burada anlatıcının taraf tutması, kurguya müdahale etmesi gibi anlatma tekniği açısından başka kusurlar da vardır. (s.235-236) Aynı romanda: “ Abdülhak Hamit Bey ve Şair Nigar Hanım sokaklara verilen isimleriyle yaşatıldığı hâlde konağı bile ayakta olan İhsan Hanımdan

da bir hatıra olmalı değil mi”? (s.235) denilerek romanın yazılma zamanında İhsan Raif Hanım'ın adının hiçbir yere verilmediğini ifade eder.

Hıfzı Topuz *Çılgın ve Özgür*'de Neyzen'in bir Zafernâme-i Meşrutiyet başlıklı şiirinin yayımlanmasının büyük cesaret istediğini ifade eder. Yayımlanması zor olan bu şiirin nasıl dilden dile yayıldığını anlatırken ise şöyle der: “O zamanlar sosyal medya yoktu ama fısıltı gazetesi vardı.” (s.83) Anlatıcı böylece anlattığı dönem ile yazdığı dönem arasında irtibat kurar. Yazarın/anlatıcının bu tavrı bir başka eseri olan *Başın Öne Eğilmesin*'de de bulunur. Anlatıcı, Sabahattin Ali ve arkadaşlarının Ege'deki Mavi Yolculuklarını anlatır. Sonra “1973 yılına kadar Mavi Yolculara hep Sabahattin Eyüboğlu yol gösterdi.” (s.121) der. Böylece Sabahattin Ali'nin ölümünden yıllar sonrasına dair bir bilgi verir. Bu bilgi kurgu olması gereken eseri gerçek hayata bağlar. Anlatıcı Sabahattin Ali ile Aliye hanımın nişanlılık dönemini anlatırken şunları söyler: “Aliye o dönemin modası gereği 'vualet' denen yarım tüllü siyah bir şapka giymişti.” (s.96) “O yıllarda böcek ilacı diye bir şey yoktu. Karyolalara gazyağı sürülürdü.” (s.97) “O dönemde Türk kamuoyunda en önemli konu Hatay sorunuymdu.” (s.100) “O yıllarda o kişilerin belirgin yanı Beykoz kundurası giymeleriydi” (s.152) “İşte o dönemde böyle bir demagoji ve aldatmaca yöntemleriyle Amerikan yardımı Türkiye kamuoyuna tanıtılıyordu.” (s.191) gibi cümlelerde anlatıcının; o dönemin, o dönemde, işte o dönemde ve o yıllarda ifadelerini kullanması kurgu âlemi parçalar.

6. Z a m a n K u r g u s u :

Biyografi romanı yazarları kahramanlarının hayatını anlatırken kronolojiye çok dikkat eder. Bir kahramanın hayatı bütünüyle anlatılamayacağı için romanlarda bazen uzun atlamalar dolayısıyla kopukluklar ortaya çıkar. Okuyucu kahramanın hayatında 10-15 yıl atlayarak anlatılan iki olay arasında kahramanları, mekânı, bağlamı farklı olduğu için bir irtibat kurmakta zorlanır. Kahramanın hayatındaki gerilimler, gidiş gelişlerle olaylar arasında kurulan irtibatlarla heyecanı dorukta tutan modern romana nazaran Türk biyografi romanlarının bu yapısı okuyucuyu bıktırır. *İslamcı Bir Şairini Romanı Akif*'te Akif'in hayatı anlatılırken uzun atlamalar olduğundan, tarih okumamış ve Akif'in hayatını bilmeyen

okuyucunun olaylar-kahramanlar arasında irtibat kurması imkansızdır. (s.131/137-137/139-139/140-150/176) Romanda 1947’de yapılan bir kongrede yaşananlar da anlatılır. Hâlbuki Akif yaklaşık 11 yıl önce vefat etmiştir. Romanın kurgu bölümü ile bu bölüm arasında bir ilgi kurmak mümkün değildir. (s.317) Bu, anlatıcının zaman konusundaki dikkatini veren bir örnektir. Aynı husus yazarın/anlatıcının diğer romanı *Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp* için de söz konusudur. Olaylar Ziya Gökalp’in çocukluğundan başlayıp ölümüne kadar atlamalarla devam eder.

Uzak Ülke’nin kurgu kısmı Okumak ve Yazmak bölümüne ayrılır. Anlatıcı Fatma Aliye’nin hayatını, dönemin önemli olayları etrafında anlatır. Bu iki bölümdeki olaylar; 1862 (doğum Yılı), 1864, 1865,1868, 1872, 1875, 1878, 1879, 1890, 1893, 1895, 1897, 1900, 1908, 1912, 1916, 1920, 1922, 1924, 1927, 1928, 1934, 1936 (ölüm yılı) adının verildiği alt bölümlerde kronolojik olarak verilir. Her ne kadar bölüm başlığı olarak verilen tarihlerin bulunduğu boş sayfalara o tarihteki olaylar birer cümle ile verilmiş olsa da tarihi bilmeyen roman okuyucusu için *Uzak Ülke*’yi okumak ve anlamak bir hayli zorlaşır.

Anlatıcı, *Vatana Adanan Ömür Mehmet Akif*’te, Mehmet Akif’in hayatının Berlin, Necid çölleri, Milli Mücadele, Mısır ve Türkiye’deki dönemini anlatır. Romanda bu dönemlerin hepsi verilmek istendiği için roman okuyucusunu heyecanlandıracak entrika ve dram yer almaz. Bu, okuyucunun metni takibini zorlaştıran bir husustur.

7. Hâkim Anlatıcı Kusurları:

Hâkim bakış açısı modern romancıların tercih etmediği bir tekniktir. Yukarıda da ifade edildiği gibi bunun değişik sebepleri vardır. Hemen hepsinde hâkim bakış açısı kullanılan biyografi romanlarında teknik olarak çok sayıda hâkim anlatıcı kusuru vardır. Anlatıcı, *Uzak Ülke*’nin 194 ve 195. sayfasında daha önce hiç konu edilmeyen Latin harflerinin kabulü, Vatandaş Türkçe Konuş Kampanyası ve Bursa Amerikan Kız Koleji’nin kapatılması ile roman kahramanı Fatma Aliye’nin düşünceleri arasında bazı ilgiler kurar. Bu tarihî hadiseleri bilmeyen ve sadece romanın bu bölümünde bunlarla karşılaşan okuyucu için romanı anlamak çok zordur.

Kimseye Etmem Şikayet'te kahramanlar konuşurken parantez açan anlatıcı: "Ünlü defterdar Sarı Mehmet Paşa'yı kastediyordu." (s.95) der. Kahramanın kimi kastettiğini okuyucunun anlamadığını düşünen hâkim anlatıcı bu cümleyi doğrudan kahramanına söyletebilir ve romanın anlatıcısı kendisi değilmiş gibi davranmayabilirdi.

Mehmet Emin Erişirgil, Akif'in hayatını anlattığı *İslamcı Bir Şairini Romanı Akifte*, romandaki baytar dairesi kâtibinin kendisi olduğunu söyler. Yani okuyucu bilir ki kâtip, aynı zamanda yazarın kendisidir. Ancak romanın ilerleyen bölümünde anlatıcı, kâtipten şöyle bahseder: "Eski kâtip cami avlusunda bir aşağı bir yukarı geziniyordu. İçinden şunları demiş olsa gerek..." (s.305) Burada yazar/anlatıcı hem kahramanın kendisi olduğunu ifade eder hem hâkim anlatıcıdır hem de kahramanı için "içinden şunları demiş olsa gerek" der. Hâlbuki katibin içinden geçenleri kâtibin kendisi olduğunu söyleyen yazarın veya romanın hâkim anlatıcısının bilmesi gerekirdi. *İslamcı Bir Şairin Romanı*'nda Akif Çamlıca'daki köşkte bir gün Macar Keman virtüözü Charles Berger ile karşılaşır. Berger, bazı Batı klasiklerini çalar. Berger'e göre Akif alaturka biri gibi görünür. Fakat onun çaldığı eserleri Akif tanır ve anlar. Berger buna hayret eder. Romanın anlatıcısı Berger'le ilgili şunları söyler: "O bu defa içinden şunları demiş olsa gerek. (s.52)" Romanın başka bir yerinde Rıza Tevfik ile öğrencilerinin ilişkileri anlatılır. Rıza Tevfik onlara Yunan medeniyetinden bahseder. Öğrenciler iyi anlamadıkları bu konuları büyük bir dikkatle dinler. Anlatıcı, öğrencilerin pürdikkat dinlemesi ile ilgili şunu söyler: "...kim bilir, belki de Rıza Tevfik'in iyi konuşur adam olmasından." (s.141) Hâlbuki hâkim anlatıcı kahramanının ne düşündüğünü bilir. Yurt içi ve dışında Müslümanlar için propaganda yapmak amacıyla Teşkilat-ı Mahsusa kurulduğu zaman şair ve yazarların birçoğu bu teşkilata üye olur. Necid'e teşkilat görevlisi olarak birinin gönderilmesi gerekir. Anlatıcı burada şöyle der: "Necid'e gönderilecek zatı tayin etme bahis konusu olunca kim hatıra gelirdi: Berlin'den yeni dönmüş olan Mehmet Akiften başka" (s.224). Böylece anlatıcı hem soruyu sorar hem de cevabını verir. Bunun bir üslup olduğu da iddia edilebilir. Fakat romanda hakim anlatıcı olduğunda böyle bir üslubun tercih edilmemesi gerekirdi. Yazarın aynı üslubu *Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp*'te de bulunur. Ziya Gökalp, ismi söylenmeyen bir kişi ile muasırlaşmak üzerine tartışır. Ziya Gökalp muasırlaşmanın mümkün

olduğunu, arkadaşı ise bunun pek de mümkün olmadığını düşünür. Bu tartışma üzerine anlatıcı/yazar şunu söyler: “Bu açık sözlülük karşısında Ziya ne düşündü? Bilinemez...” (s.80).

Fatma Aliye Hanım’ın hayatının anlatıldığı *Uzak Ülke* 344 sayfadır. Romanın 222. sayfasında kurgu kısım biter. Buradan itibaren, anlatıcının/yazarın Fatma Aliye’ye dair düşünceleri ve Fatma Aliye ile ilgili romanını nasıl kurguladığı, Fatma Aliye’yi anlattığı konferans ve seminerlerde neler yaşadığı ile *Uzak Ülke*’nin ilk neşri sırasında Türkiye’de yaşanan bazı siyasi gelişmelerin hikâyesidir. Bu sebeple *Uzak Ülke* iki ayrı kitabın birleşmiş hali gibidir. Bundan dolayı romanın ikinci kısmına ancak biyografi denilebilir. Romanın kurgu kısmında Fatma Aliye, bir kriz anında kendi romanlarının kahramanları ile zihninde söyleşir. Fatma Aliye’nin romanları ve kahramanları hakkında bilgisi olmayan okuyucunun bu bölümleri anlaması çok zordur. (s.143) Aynı durum Fatma Aliye’nin kızı İsmet’i düşünürken *Muhadarat* adlı romanının kahramanı Fazıla ile söyleşmesi (s.162) için de söz konusudur. Bunlar okuyucunun romanı anlamasını zorlaştıran hususlardır.

Çılgın ve Özgür’de anlatıcı hâkim anlatıcı gibi davrandığı hâlde kahramanının duygularını bilmez. Neyzen’in içkili dost meclislerinde nasıl eğlendiğini anlatırken şöyle der: “Neyzen belki de en güzel günlerini o meclisler de yaşadı” (s.32). Yazar kahramanını anlatırken kendi kurgusu olan kahramanı anlatmadığını ısrarla vurgular gibi şöyle der: “Neyzen’den anlatılan bir içki hikâyesi daha.” (s.95) Hâlbuki bir roman kahramanına dair anlatılanların hepsinin o romanı yazana ait olması gerekir. Yazar, kahramanla ilgili bilinen bir hatıra anlatacak veya bilgi verecekse bile böyle bir üslubu tercih etmemelidir. Neyzen Tevfik’in Üsküdar’da gördüğü, âşık olduğu ve uğruna şiirler yazdığı Canan adlı kahramandan bahsederken şöyle der: “Kim bilir ne oldu bu canan? Neyzen’in kendisine âşık olduğunu hiç anladı mı? Anlasa ne yapardı”...” (s.98). Hâkim anlatıcılı bir romanda anlatıcı kahramanlarını tanır ve onların ne yapacaklarını bilir. Neyzen Tevfik bir gün çok içer. Beraber içtiği arkadaşları arasında Neyzen’in evine nasıl gideceği tartışma konusu olur. İsmail Efendi adlı kahraman: “Hiç merak etmeyin. Onun kaldığı yer hemen şuracıkta iki adımlık yerde. Hoca Paşa Camisi’nin bir tabutluğu var. Neyzen’in orada bir tabutu vardır. Kapısı açıktır. Kaldırır kapağını içine girer. Örtünür ve sabaha kadar orada uyur.” (s.106) der. Ardından:

“demek ki o günlerde Neyzen’in meskeni cami tabutluğunda boş bir tabuttu.” der. Hâkim anlatıcılı bir romanda herhangi bir kahramanın sözlerini hâkim anlatıcının demek ki diyerek açıklaması roman tekniği açısından normal değildir. Anlatıcı/yazar, Adnan Menderes iktidara geldiği zaman Neyzen Tevfik’in onu övdüğünü söyler ve ardından şöyle der: “Neyzen 1956’yı, 57’yi, 58’i, 59’u görseydi Menderes’i acaba böyle över miydi” (s.225) der. Bu hâkim anlatıcının hem gerçek hayatla bağlantı kurduğunu hem de roman kahramanını kendisinin kurgulamadığını ifade edişidir. *Çılgın ve Özgür*’de meddah üslubu benzeri bir üslup kullanılır. Yazar: “Neyzen dostları ile nerede buluşuyordu?” (s.31), “Peki kimdi bu eski dost?” (s.154), “Peki Neyzen’in kedilerle arası nasıldı?” (s.169), “Neydi o yılın başlıca olayları?” (s.221) gibi sorular sorarak anlatacaklarını verir. *Başın Öne Eğilmesin*’de de aynı şey vardır. Sabahattin Ali Yurtdışına çıkmak ister. Kaçış planını Berber Hasan Tural ile birlikte yapar. Hasan Tural’ın Ali Ertekin adlı bir de arkadaşı vardır. Anlatıcı Ali Ertekin’i anlatmaya şöyle başlar. Kimdi bu Ali Ertekin (s.12) Yazar aynı konuya dair “ Peki Sabahattin Ali nereden bulmuştu bu sicili bozuk insanları?” (s.13) der. Anlatıcı, Neydi o yazı (s.16), neler konuşuldu o akşam (s.18) Mehmet Ali Paşa Türkiye’ye nasıl gelmiş ve mareşalliği kadar nasıl yükselmiş (s.33) Ya Sonra (s.35) Sabahattin Ali’nin İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu’ndaki arkadaşları kimlerdi? (s.40) Peki kimdi bu Ayşe Sıtkı (s.55) Melahat sonra ne oldu.(s.57) Kimler vardı aralarında (s.98) diyerek üslubunu soru cevaba dönüştürür ve romanın sonuna kadar bunu devam ettirir. Bu usul veya üslup romanın tamamına hâkimdir. Bunu da modern romanda bulunmaması gereken bir kusur olarak değerlendirmek mümkündür. Yazar/anlatıcı *Başın Öne Eğilmesin*’de, Sabahattin Ali’nin Konya’da yargılanmasından bahsederken şöyle der: “Onun temyizden merhamet ve hoşgörü dilememesi, mahkemenen vermekle zorunlu oldukları adaleti istemesi her hâlde yargıçları kızdırmış olacak ki...” (s.62) hâlbuki hâkim anlatıcının yargıçların kızıp kızmadığına kendisinin karar vermesi gerekir. Sabahattin Ali çeşitli sıkıntılar yaşar ve bir ara yurtdışına kaçma düşüncesi uyanır. Anlatıcı bu hâli anlatırken “Demek ki daha o yıllarda Sabahattin Ali’nin kafasında cebinde metelik bile olmasa yabancı ülkelere gitme eğilimi vardı.”(s.66) Hâkim anlatıcılı bir romanda, bu tür ifadeler bulunmamalı aksi takdirde; anlatıcı kahramanına dışarıdan bakan biri hâline gelir. Anlatıcı/yazar hayatını anlattığı kişiler ile kendi ilişkisini

ortaya koymak için “Hıfzı Topuz da böyle akşamların birinde ona uğradı. Rasih Nuri ‘bu akşam yemeğe kal’ dedi.” (s.203/206/228) der ve kendini gerçek ismiyle romana dâhil eder. Hâlbuki okuyucu anlatıcının/yazarın kim olduğunu bilir.

8. Kurguyu Bozacak Şekilde Gelecektek Haber Verme:

Modern romanda okuyucunun heyecanını daima uyanık tutmak çok önemli bir unsurdur. Heyecanı diri tutmak ise kurgunun her an yeni, şaşırtıcı olay, kişi ve mekânlarla açılması ile mümkündür. Ancak sürekli merakla ilerleyen romanlar sürükleyici olabilir. Oysa Türk biyografi romanlarında anlatıcılar, romandaki birçok olayın sonucuna dair önceden bilgi vererek okuyucunun merakını öldürür. *İslamcı Bir Şairin Romanı*’nda anlatıcı bazı olaylardan sonra dipnotlarla kurgunun nasıl ilerleyeceğine dair bilgi verir. “Mısırdaki iken Kahire üniversitesi Farsça Profesörü Abdulvehap Azzam’a onu nasıl tanıttığını ileriki sayfalarda hikâye edeceğim. (s.57)

Anlatıcı, *Kimseye Etmem Şikâyet*’te; Hüsrev Bey-Raif Hanım hatırlarını daha sonra şöyle anlatacağı der, onların hatıralarından alıntı yapar. Böylece okuyucu, bazı hadiseler veya kişiler anlatıldıktan sonra ileride onlara dair ne tür gelişmeler olacağı önceden haber almış olur. (s.25-30-31-40-47-108-125-150-162-209-214-226-229-231). Örnek olması bakımından şunlar söylenebilir. Anlatıcı, İhsan Raif Hanım’ın Fransızca hocası Sadık Paşayı kısaca tanıtır. Sonra İhsan Raif Hanım’ın ona dair düşünceleri verilir: “İhsan Hanım ‘Fransızcaya bu kadar vakıf olmasam, Türkçenin kıymetini bilemezdim, kendi musikimizi tam anlayamazdım’ diyecekti sonraları.” (s.16). Anlatıcı, İhsan Raif Hanım’ın hatıralarından bazı alıntılar yaptıktan sonra şunları söyler: “İhsan Hanım’ın hatıralarında ‘confession’ diye andığı diyalog gerçekleşmeyecektir.” (s.54) İhsan Raif, Coşkun adlı bir şiirini mutluluk ve sevinçle tekrar tekrar okur. Anlatıcı şiirin altına bir parantez açarak şunları yazar: “İhsan Hanım bu dörtlüğünü çok seviyordu. Nitekim mezar taşına yazılmasını vasiyet edecekti.” (s.111) İhsan Raif ve Şair Nigar Hanım vezne dair konuşurlar. Ardından anlatıcı şunu söyler: “Nigar Hanım yine de ısrarlıydı aruz vezni konusunda. Zaman onun kehanetini haklı çıkarmayacak, ilerleyen

yıllar gösterecekti ki Türk şiirinin akış yönü milli vezin denilen heceye doğru olmuştur.” (s.133)

Uzak Ülke'de Fatma Aliye Hanım'ı kadınlar dünyasına yaklaştırması için bir hoca bulunur. Hoca eve yeni gelir. Anlatıcı: “Ümit edilen vuku bulmadı.” Der, hocayla ilgili hiçbir şey anlatmadan gelecekte haber verir. (s.42) Roman kahramanı Fatma Aliye'nin Ahmet Mithat Efendi'nin eserleri ile tanışmasının anlatıldığı bölümde: “Hurufat üzerinden nefesine ulaştığı bir hocası vardı artık Aliye'nin. Talebe hocasını biliyordu, lakin hocası talebesinden haberdar değildi. Yıllar sonra haberdar olduğunda, onu tanıtmak için seferber olacak, üstelik ikisi “Hayal Hakikat” namında bir de ortak roman yazacaklardı.” (s.44) der yine gelecekte haber verir. Aynı durum Fatma Aliye'nin 1875'de Yanya'ya atanan babasının yanına giderken (s.53) ve Paris'te yaşayan Rahibe Maria'nın İstanbul'a doğru yola çıkmasıyla Fatma Aliye'nin nasibini bulacağı söylenirken de (s.71) yapılır.

Çılgın ve Özgür'de Neyzen Tevfik İskenderiye'den İzmir'e gelir. Geceleri mevlevihanede kalır, gündüzleri dostları ile buluşur. Bu arada Refik İnce, Neyzen için bir konser düzenletir. Yazar bunu şöyle verir: “İleride de Demokrat Parti'nin yöneticileri arasında yer alacak olan Avukat Refik İnce...” (s.63) Bu cümleden sonra okuyucu, ileride bir Demokrat Parti kurulacağını ve o partinin yöneticileri arasında Refik İnce'nin bulunacağına hükmeder. Fakat romanda Refik İnce bir daha okuyucunun karşısına çıkmadığı gibi böyle bir partinin kuruluşu da söz konusu olmaz. Benzer bir tavır Neyzen'in Erenköy'de karşılaştığı ve acıdığı için kendisine para veren genç anlatılırken de görülür. Yazar/anlatıcı bu gençle ilgili şunları söyler: “Neyzen'in seslendiği bu genç kimdi acaba? Otuz üç yıl sonra İsmet İnönü'nün Milli Eğitim Bakanlığına atayacağı Hasan Ali Yücel...” (s.98) Böylece; romanın heyecanı ölür. Çünkü anlatıcı ileride neler olacağını söyler. Hatta romanın birkaç yerinde: “ileride bu olayı şöyle anlatacaktır” (s.189) diyerek anlatılan şeyle ilgili ileride ne olacağını okuyucuya söyler. Yazar, Neyzen Tevfik'in şiirlerinin bir araya toplanacağını söyler. Anlatıcı, Neyzen'in henüz böyle bir gayreti varken kitabın ileride hangi tarihte, kimin gayretiyle nasıl yayımlandığını söyler. (s.135) *Başın Öne Eğilmesin*'de Resimli Ay Dergisi 1930 yılı başlarında kapatılır. Anlatıcı Nazım Hikmet'in Resimli Ay'la ilgili hatıralarını şöyle anlatır diyerek geleceğe dair bilgiler verir: “Nazım Hikmet yıllar sonra Sabahattin Ali'nin

Çekoslavakya’da basılan İçimizdeki Şeytan kitabına yazdığı önsözde şöyle diyecekti.” (s.49). Sabahattin Ali’nin Aydın’da iken Enver Necati’ye yazdığı mektuptan bahsederken şöyle der: “Bir mektupta da orada adının komüniste çıktığını belirterek şöyle diyecektir.” (s.53) Başın Öne Eğilmesin adlı şiirinden bahsederken şöyle der: “Sinop Cezaevi’nin ağır havası içinde ileride pek ünlenecek olan Başın Öne Eğilmesin’i yazdı.” (s.71) Hasan Ali kamyonla kaçmak üzere evinden ayrılırken anlatıcı şöyle der: “Aliye Hanım da Filiz de o gece hiç bitsin istemediler. Nereden bileceklerdi bunun son birliktelikleri olduğunu” (s.223) ve sayfalar öncesinde, ertesi gün Sabahattin Ali’nin öleceğini ifade etmiş olur.

Vatana Adanan Ömür Mehmet Akif ‘te, Mehmet Akif Berlin’de iken sabah erkenden kalkar, abdest alır ve namaz kılar. Biraz üzülür, hislenir. Çünkü hep ezanlarla uyandığı İstanbul’da değildir. Bu sebeple Allah’a dua eder. “Allah’ım kimseyi ezansız bırakmasın.” der. Akif’in bu duasından sonra anlatıcı: “Akif yıllar sonra hem de öz yurdunda ezansızlığı yaşayacağını hayal bile etmeden ezan için, din için, bayrak ve millet için Almanya’daydı:” (s.51) diyerek ileride yaşanacakları bildirir.

Bozgunda Fetih Rüyası’nda kurgunun nasıl ilerleyeceğine dair çok sayıda bilgi verilir. Yahya Kemal ve Yakup Kadri, Kısıklı’daki Ali Baba’nın şeyhi olduğu Bektaşî tekkesine giderler. Yahya Kemal orada içer, eğlenir. Anlatıcı: “Yakup Kadri bu sahneyi daha sonra şöyle anlatacaktı” diyerek Yakup Kadri’den bir alıntı yapar. (s.176) Bir dedikoduyu anlattıktan sonra anlatıcı şöyle der: “Bu dedikodu dallanıp budaklanarak Yahya Kemal’in, Yakup Kadri ve Falih Rıfkı ile arasının açılmasına sebep olacaktı.” (s.298) Yahya Kemal, Ahmet Haşim’in Dergah dergisinde yayımlanan Göl Saatleri başlıklı şiirine hiç yorum yapmaz. Bunun üzerine anlatıcı şöyle der: “...Yahya Kemal, Göl Saatleri’nden tek kelimeyle bile söz etmedi, sustu. Haşim’le o günden sonra araları hemen hiç düzelmeyecek, sürekli birbirlerini çekeştireceklerdi.” (s.309) Yahya Kemal’in Türklere has Müslümanlık’a dair görüşleri değişik kişilerce eleştirilir. Anlatıcı şöyle der: “...iki ay kadar sonra aynı doğrultuda yazacağı Ezansız Semtler başlıklı yazısının Ankara’da Sebilürreşat dergisinde iktibas edileceğini ve bir gün bu yüzden Halide Edip’in irtica imasında bulunacağını bilseydi daha çok sıkılır, kuruntuları artar ve soğuk soğuk terlerdi” (s.335).

9. Okuyucu ile Diyaloga Girme:

Biyografi romanlarında ilk Türk romanlarının acemiliğini hatırlatır-casına anlatıcı, okuyucu ile diyaloga girer. Anlatıcı, *İslamcı Bir Şairin Romanı Mehmet Akif*'te Ali Ekrem'in Mehmet Akif'e dair düşüncelerini ifade eder. Ardından okuyucusu ile diyaloga geçer: "Doğrusunu söylemek gerekirse Ali Ekrem'in bu sözünde önemli bir hakikat vardı..."(s.68)

Kimseye Etmem Şikâyet'te meddah üslubuna benzer bir şekilde okuyucu ile diyaloga girilir. Anlatıcı, İhsan Raif'in mutlu günlerini anlattıktan sonra: "Peki ne oldu da İhsan Hamın böyle inkisara uğramış, kırılmış tozpembe hayalleri ince bulutlar gibi uçuşup gitmişti?" (s.33) Anlatıcı, İhsan Raif'in ilk kocasını anlatırken: "Peki eşini hiç sevmemiş miydi?" diye bir soru sorar (s.37). İhsan Raif ile Şehabettin Süleyman'ın evliliklerini anlatırken: "Nikahta keramet vardır derler ya, bu nikah yeni çift için gerçekten güzel günlerin başlangıcıydı" (s.80). Bu ifadeler karşındaki bir muhabata hitap gibidir. İhsan Raif, Şair Nigar Hanım ve Şehabettin Süleyman'ın felsefe üzerine tartışmalarını anlattıktan sonra anlatıcı kendi kurgu dünyasına dışarıdan bakarak şöyle der: "Yeryüzündeki maceramızın nasıl yorumlanması gerektiğini kestiremediler" (s.134).

Başın Öne Eğilmesin'de anlatıcı, Sabahattin Ali'nin dedesinin geçmişi anlatır. Babasını anlatacakken: "Gelelim bir başka acıklı yaşam öyküsüne" (s.36) der. Sabahattin Ali Almanya'daki görevinden döner, ne yapacağı konusunda tereddütleri vardır. Anlatıcı "şimdi ne yapacaktı." (s.46) diyerek alternatifleri sıralar. Sabahattin Ali'nin Aydın günlerinde âşık olduğu bir kızı anlatırken: "Sabahattin Ali ne bilsin, meğer kızın bir Harbiyeli sevgilisi varmış..." (s.52) Sabahattin Ali'nin Ayşe Sıtkı'ya yaptığı teklifle ilgili cevabı beklerken ise: "Bereket Ayşe Sıtkı kendisini çok bekletmedi." (s.85) der.

10. Anlatıcının Tarafını Açıkça Belli Etmesi:

Modern bir roman için anlatıcının hangi kahramandan yana olduğunu veya hangi fikri benimsediğini açıkça belli etmesi aslında önemli bir kusurdur. Anlatıcı kahramanları karşısında eşit bir mesafede olmalıdır. Eğer bir tarafın, fikrin açıkça savunucusu olacaksa bunu açıklama yöntemi ile değil dramatik yöntemle yapmalıdır. Oysa bu yazıya konu edilen

biyografi romanlarının hepsinde anlatıcılar, görüşlerini benimsediği kahramanları ve takdir ettikleri fikirleri açıkça belli eder. Apaydın bunun sebebini şöyle izah eder: “Anlatım tutumu bakımından da biyografik romanlar, bazı ilginç özellikler göstermektedir. Biyografik roman yazma, değer verilen bir şahsın unutulmamasını sağlamak ihtiyacından doğduğu için anlatım tutumu genelde onaylayıcı, benimseyicidir. Bazı romanlarda karşılaştığımız tarafsız anlatım tutumu biyografik romanların genel geçer özelliği değildir. (Apaydın, 2001, 173)”

Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp'te roman kahramanlarından Arap asıllı Darülmualimin Müdürü Satı El-Husri, Suriye'de bağımsızlık hareketleri başlayınca İstanbul'dan ayrılıp Suriye'ye gitmek ve hizmetlerine orada devam etmek ister. Yazar/anlatıcı: “Bu nankörlük karşısında Edebiyat Fakültesi müdürünün gözleri doldu. Oturduğu koltuktan kalktı, tekrar oturdu. Âdeta bağırmaya yakın bir sesle: ‘Hakkın varmış Ziya Bey, Satı Arap’mış’ dedi” der. (s.122) Satı El-Husri'nin kararı anlatıcı tarafından nankörlük olarak tavsif edilir.

Çılgın ve Özgür'de Neyzen Tevfik, II. Abdülhamit'in iktidar yıllarının sonuna doğru İstanbul'un boğucu havasından sıkılır, özgürce yaşayacağı bir yer arar. Kahire'ye gider. Kahire'de mutlu olur. Bir ara Kahire'de de başı sıkıntıya girer. Yazar/anlatıcı bu hâli anlatırken: “Ne yazık ki o sıralarda Neyzen'in başına yeni bir dert açıldı. Çünkü o günlerde ‘Abdülhamit'in Ağzından Bir Nutuk u Hümayun’ başlıklı bir şiir yazmış ve bunu bir kahvede okumaya kalkmıştı.” (s.52) der. Bu cümlelerdeki ne yazık ki ifadesi yazarın Neyzen Tevfik'e dair kanaatini açıkça ortaya koyar. Bir yazarın/anlatıcının herhangi bir kahramanına daha yakın durması çok tabii karşılanabilir. Önemli olan ne yazık ki, maalesef, büyük şanssızlık gibi ifadeleri kullanmadan okuyucuya hangi tarafta olduğunu hissettirebilmektir. Hıfzı Topuz benzer tavrını romanın başka bölümlerinde de gösterir. Neyzen'in tutuklanmış hikâyesi anlatılırken şöyle der: “O gecenin sonunda Neyzen kendini karakolda buldu. Ortalığı karıştırmaktan dolayı tutuklanmıştı. Bereket, Neyzen'in bu tutukluluk günleri uzun sürmedi.” Son cümledeki bereket ifadesi de yazarın tavrını ortaya koyar. (s.72) Yazar; tarafını: “ ‘Ali Kemal ise sürekli Mustafa Kemal'e saldırarak’, ‘Çerkez Ethem ve kardeşi Reşit büyük bir ihanet içinde’, Neyzen bunları duyunca Çerkez Ethem'e ve kardeşi Reşit'e basıyordu kalayı’ ” (s.121) cümleleri ile de belirtir. Yazar/anlatıcı şunları da söyler:

“Ali Kemal, Çerkez Ethem ve Reşit kötü adamlardır ve onların kötülüğü tescillidir. Benim bunları anlatmama gerek yok. Bu hazır bilgiyi kullanayım.” Eğer yazar aksini düşünmüş olsaydı bu kişilerin birer kahraman olması ve bu kahramanların başka bölümlerde de yer alarak bu hainliklerini göstermeleri gerekirdi. 26 Ağustos’ta büyük zaferin kazanılmasından sonra yaşananları yorumlarken şöyle der: “Bu zafer yalnız Yunanlılara karşı değil, aynı zamanda bütün saltanata, İstanbul hükümetine, bütün işbirlikçilere ve onların yandaşı olan bütün hainlere karşı kazanılmıştı” (s.130) Yazar bu tavrını romanın başından sonuna kadar gösterir. (s.140) *Başın Öne Eğilmesin*’de Sabahattin Ali Yurtdışına kaçmak ister. Bilindiği gibi bu kaçış başarısız olur. Sabahattin Ali’nin kaçış planını Berber Hasan Tural ile birlikte yapacaktır. Anlatıcı Berber Hasan Tural’la ilgili şunları söyler. “...yuvarlak gözlü, sinsi bakışlı, hiç güven vermeyen ve kendini komünist sayan karanlık bir adamdı.” (s.12) 1924 yılında Kız Öğretmen Okulunda yapılacak gösteriye alınmayacağını bilen Sabahattin Ali, kadın kılığında okula girer. Fakat ihbar edilir. Bunun üzerine anlatıcı şunları söyler: “O zamanki okul yönetimi işte böyle bir dar kafalılık içindeydi.” (s.39) Resimli Ay dergisinden bahsederken şunları söyler: “Dergi Gazi’nin ileri düşüncelerini halka yaymayı amaçlıyordu. Resimli Ay’ın bu tutumu gerici çevrelerde tepkiler yarattı.” (s.47) Sabahattin Ali yurtdışına kaçma düşüncesini planladıktan 14 yıl sonra gerçekleştirir. Anlatıcı bundan bahsederken şöyle der: “Bu gidiş kararını ne yazık ki 14 yıl sonra uygulamaya kalktı, ama başaramadı.” (s.66) Hüseyin Nihal Atsız ile Sabahattin Ali arasındaki tartışmayı anlatırken: “Atsız, Sabahattin Ali’ye şöyle çamur atıyordu.” (s.107) Sabahattin Ali’nin Mavi Yolculuklarından bahsederken “Ne yazık ki Sabahattin Ali bir daha o kıyıları göremedi.” der. (s.122) Tan olaylarını anlatırken: “Hüseyin Cahit Yalçın 3 Aralık 1945 tarihli Tanin’de Kalkın Ey Ehli Vatan başlıklı yazısıyla bütün hür vatandaşları ve eli kalem tutan gazetecileri sola karşı savaşa çağırıyordu. Şöyleydi o kışkırtıcı yazı” der. (s.137) “Sabahattin Ali nasıl da görmüş Türkiye’nin geleceğini” (s.198) Bunlara ilave edilebilecek başka örnekler de eserde çokça bulunur.

Vatana Adanan Ömür Mehmet Akif’te romanın başından sonuna kadar Osmanlı Devleti’nin yerine kurulan Kemalist iktidarın aleyhinde bir tutum mevcuttur. Özellikle Mehmet Akif’in Mısır’a gitmek zorunda bırakıl-

dığı bölümde (s.164-176) ve ezanın Türkçeleştirildiği bölümde (s.177-183) anlatıcının bu aleyhtar tavrı çok açıktır.

Bozgun'da Fetih Rüyası'nda anlatıcı, II. Mahmut dönemi Yeniçeri Ocağı'ndan bahsederken şöyle der: "Ne yazık ki, bu muazzam ocağın ilk asırlardaki bütün şan ve şevketi unutulmuş, hatırlarda sadece son zamanlarında ortaya çıkan başıbozukluğu, itliği, kopukluğu kalmıştı." (s.201) I. Dünya Savaşı'ndaki cepheleri anlatırken: "...İstanbul'u işgal ederek Osmanlı Devleti'ni saf dışı bırakmak isteyen itilaf devletleri donanmasının tabyalarımızı uzaktan topçu ateşine tuttukları kritik günlerdi." (s.153) der ve fikren hangi tarafta durduğunu açıkça söyler. I. Dünya Savaşı'nda Bulgar cephesi yarıdır. Anlatıcı Yahya Kemal'in hâlini şöyle anlatır: "Başından beri hiç inanmasa da ümit ve temenni ettiği galibiyet o olmazsa başa baş bir sulh, Balkan Harbi'nde kaybettiğimiz Rumeli'nin hiç değilse bir kısmını bize yeniden kazandırabilirdi. (s.241) Anlatıcı burada da kendi yerini belli eder.

15. Fotoğraf/Kaynakça/ Dipnot/ İndeks

Biyografi romanı yazarları, eserlerinin kurgu olmadığını anlattıkları kişilere dair fotoğraflarla, kaynakçalarla, dipnotlarla, indekslerle her fırsatta gösterirler. *İslamcı Bir Şairini Romanı Akif*'te yüzlerce dipnotla Akif'in özel hayatına dair ayrıntılar, kavramlar-terimler, sosyal hayat, eğitim hayatı, kitaplar, mekânlar, hatıralar, kişilere dair bilgi verilir. Bir dipnotta, alıntı yapılan bir kitaba dair şu kayıt kurgu âlemin tamamen yıkılışına sebep olur. "Bu kitap için lüzumlu olmayan ve yeni neslin anlamayacağı noktalar çıkarılmıştır." (s.338) Romanın sonuna Akif'in Nasrullah Camii'ndeki vaazı (s.363) ve romandaki isimlerle ilgili bir dizin de (s.381-391) eklenmiştir. Yazarın, Ziya Gökalp'in hayatını anlattığı *Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp*'te de tavrı aynıdır; dipnotlarda birçok kavram ve kişiye dair bilgi verir. (s.122)

İki bölüm olarak kabul edebilecek *Uzak Ülke*'nin ikinci bölümü, anlatıcının Fatma Aliye'nin mezar taşını arayış hikâyesi ile başlar. Bu bölümün başına ise Fatma Aliye'nin mezar fotoğrafı konulur, bundan sonra yazılanların bir biyografi kitabından hiçbir farkı yoktur. (s.222)

Kimseye Etmem Şikâyet'te İhsan Raif Hanım'a dair bazı bilgilerin yanlışlığı dipnotlarda açıklanır. (s.38-139) Eserin sonunda bir kaynakça verilir. (s.239-240)

Mısır Apartmanı'nda Mehmet Akif, ailesi, gittiği veya kaldığı yerlerle ilgili birçok fotoğraf yer alır. (s.88-100-106-108-115-137-143-187-210-239-246)

Çılgın ve Özgür'de, 16 yaprak fotoğraf ve karikatür vardır. Ayrıca romanın kaynakçası (s.248) ve dizini (s.249-54) de bulunur. Yazarın diğer eseri *Başın Öne Eğilmesin*'de 16 yaprak fotoğraf ve Ek Bilgiler başlığı altında Sabahattin Ali'nin ölümünden sonra yaşananlar anlatılır. Romanın sonuna Meraklısı İçin başlığıyla arayan aradığı kişi, yer, dergi veya kitap ismini bulsun diye bir indeks konulur.

Bozgununda Fetih Rüyası'nın sonuna Yahya Kemal'in hayatının kronolojisi ve bibliyografya konur.

S o n u ç

“Modern roman olma” olgusu için en önemli ölçüt anlatılanların kurgu olmasıdır. Oysa incelenen biyografi romanlarının tamamında; verilen tarihî bilgilerle, gerçek hayatla kurulan irtibatlarla, fotoğraflarla, dipnotlarla, roman sonundaki kaynakçalarla, verilen ansiklopedik bilgilerle eserlerin kurgu özelliği parçalanır, yok edilir. *Başın Öne Eğilmesin* adlı eserin *Birkaç Söz* başlıklı bölümündeki şu ifadeler biyografi romanı yazarlarının romana nasıl baktığını gösteren önemli bir delildir: “Konuyu biyografi olarak yazmak kitaba kuru bir hava verebilirdi. Kurmacanın olanaklarından yararlanmak bana daha çekici göründü. Ama nasıl bir kurmaca? Gerçekleri hiç bozmadan, abartmadan, olayları ve mektupları konuşmaya dönüştürerek, konuya gerekli ayrıntıları katarak bir kurmaca...”²¹ Modern romanın bir başka ölçütü, anlatıcının kahramanlar ve olaylar karşısında tarafsız olması veya tarafını kör gözüm parmağına şeklinde ifade etmemesidir. İncelenen romanlarda anlatıcılar hangi fikri benimsedikleri veya hangi kahramandan yana olduklarını açıkça ifade ederler. Bu hal, anlatıcının ne zaman hangi tavrı takınacağını

²¹ Hıfzı Topuz, *Başın Öne Eğilmesin*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2014, s.7

bilen okuyucunun heyecanını bitirir. İncelenen romanların hepsinde hâkim anlatıcı olmasına rağmen bazı durumlarda anlatıcılar olaylardan haberdar değilmiş gibi davranır. Hâkim anlatıcı modern bir anlatım biçimi olan dramatik yöntemi çok az kullanır. Romanlarda hâkim anlatıcının tercih ettiği açıklama yöntemi biyografi romanlarını okunması zor bir hale getirir. Biyografi romanlarında çok sayıda kahramandan bahsedildiği için bir karakter yaratıldığından bahsetmek çok zordur. Bu sebeple 1923-1960 arasında vefat eden şair-yazarların hayatlarını konu eden ve “roman” unvanı ile yayımlanan biyografik eserlere dair genel anlamda şu ifade edilebilir: Bu eserler biyografi romanı adıyla yayımlanmasına rağmen “modern roman niteliklerini” taşımaz.

“ARE ‘BIOGRAPHICAL NOVELS’ A FORM OF NOVEL?”

Abstract

Novel which has a range of subgenres, is one of the most admired pieces of literature since it allows readers to experience unknown realms, lives, places, people and cultures. Biographical novel is a subgenre of novel. Biographical novels depict the lives of acknowledged figures in arts, sports, science, and politics etc. through “fiction”. In Turkish literature there are biographical novels which are based on scientists’, soldiers’, politicians’ lives as well as some poets’ and authors’. In this article, some biographical novels such as Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp and İslâmcı Bir Şairin Romanı Mehmet Akif by Mehmet Emin Erişirgil; Çılgın ve Özgür and Başın Öne Eğilmesin by Hıfzı Topuz; Mısır Apartmanı by Sevdâ Kıdeys; Uzak Ülke by Fatma Karabıyık Barbarosoğlu; Vatana Adanan Ömür Mehmet Akif by Adem Çevik; Kimseye Etmem Şikayet by Mehmet Öklü; Bozgunda Fetih Rüyası by Beşir Ayvazoğlu; Abide Şahsiyet Mehmet Akif Ersoy by Aziz Erdoğan in which lives of certain poets and authors who had died between 1923-1960 are examined; and it is discussed that whether these pieces carry the characteristics of modern novel standards.

Keywords

Biography, Biographical novel, modern novel, Turkish novel.